

**Rullering av**  
**Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane**  
**og**  
**Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat**  
**-**  
**Prosjektplan**



Atnasjøen og Rondane. Foto: Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

**Versjon 1.0**  
**Forslag fra**  
**Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – styresak 8/2021**  
**10.02.21**

## Innhold

1. Innledning.....	3
1.1 Bakgrunn .....	3
1.2 Verneområder omfattet av planarbeidet.....	4
1.3 Rammer for saksbehandlingen.....	5
1.3 Fagsystemer.....	7
1.4 Hva er en forvaltningsplan .....	7
1.4.1 Endring av verneforskrifter .....	8
1.5 Bevaringsmål .....	9
2. Målet med forvaltningsplanarbeidet .....	9
3. Aktører.....	10
4. Organisering av planarbeidet .....	19
4.1 Prosjektledelse .....	19
4.2 Kompetansebehov.....	19
4.3 Involvering.....	19
4.4 Prosjektorganisering.....	20
6. Tidsplan .....	21
7. Økonomi .....	21

## 1. Innledning

### 1.1 Bakgrunn

For de verneområdene som Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har forvaltningsansvaret for er det nedfelt i verneforskriftene at det skal utarbeides en forvaltningsplan. F.eks. står det i verneforskriften for Rondane nasjonalpark § 5:

*«Forvaltningsmyndigheten kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet. Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for oppsyn, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.»*

Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane er fra 2009, og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat er fra 2011. Plandokumentene er tilgjengelige som pdf-dokumenter på nettet:

<http://www.nasjonalparkstyre.no/Rondane-Dovre/Planer-og-publikasjoner/Forvaltningsplan/> .

Forvaltningsplanene er også lagt inn som «skallplaner» i portalen «Forvaltningsplan på nett».

Kunnskapsgrunnlaget for gjeldende forvaltningsplaner er lagt i årene før planene ble godkjent. Gjeldende forvaltningsplaner er derfor skrevet ut fra en situasjon som var gjeldende for om lag 15 år siden. Gjeldende forvaltningsplaner har mange kartvedlegg, og disse er framstilt uten bruk av nye digitale GIS-verktøy. Miljødirektoratet har nå laget en egen nettløsning «Forvaltningsplan på nett». Nye og reviderte forvaltningsplaner skal nå produseres og bli gjort tilgjengelig i dette fagsystemet.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i møte 30.11.20, styresak 56/20 gjort slik vedtak:

1. «Med hjemmel i vedtektene for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre pkt. 8.1 vedtar nasjonalparkstyret å sette i gang arbeidet med revidering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen.
2. Gjennom bestillingsdialogen med Miljødirektoratet blir det søkt om midler til gjennomføring av arbeidet.
3. Sekretariatet forbereder en sak til nasjonalparkstyret med et forslag til en prosjektplan for forvaltningsplanarbeidet.
4. I samband med planarbeidet blir det gjennomført en brukerundersøkelse etter standard metode, sommeren 2021. Det blir søkt om midler til brukerundersøkelsen gjennom bestillingsdialogen med Miljødirektoratet.»

Nasjonalparkstyret har søkt Miljødirektoratet om kr. 500.000,- til arbeidet med forvaltningsplanen, og til gjennomføring av en brukerundersøkelse. Miljødirektoratet har tildelt kr. 200.000,- . Pr. dato er det derfor ikke midler til gjennomføring av brukerundersøkelsen.

## 1.2 Verneområder omfattet av planarbeidet

Ved rullering av forvaltningsplanene blir det lagt opp til at det lages egne forvaltningsplaner for alle verneområdene forvaltet av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, jf. også fagsystemet «Forvaltningsplan på nett». En oversikt over verneområdene er vist i tabell 1.

Tabell 1. Verneområder forvaltet av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, etter Naturbase.

Verneområde (id)	Areal (daa)	Areal sum (daa)	Kommuner
<b>Nasjonalpark (2)</b>		<b>1 259 439,6</b>	
<b>Rondane</b> (VV00001873)	968 972,0		Dovre, Sel, Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Folldal, Stor-Elvdal
<b>Dovre</b> (VV00002230)	290 467,6		Dovre, Folldal
<b>Landskapsvernområde (4)</b>		<b>187 773,3</b>	
<b>Grimsdalen</b> (VV00002233)	120 679,8		Dovre, Folldal
<b>Frydalen</b> (VV00002229)	39 660,1		Sel, Nord-Fron, Sør-Fron
<b>Dørålen</b> (VV00002234)	15 850,2		Folldal, Dovre
<b>Vesle Hjerkin</b> (VV00002232)	11 583,2		Dovre
<b>Naturresevat (8)</b>		<b>276 734,0</b>	
<b>Mesæternyre</b> (VV00002231)	2 930,9		Dovre
<b>Myldingi</b> (VV00001880)	12 773,5		Folldal, Sør-Fron
<b>Flakkstjønna</b> (VV00000794)	2 968,4		Nord-Fron
<b>Veslehjerkinntjønnin</b> (VV00000493)	2 033,2		Dovre
<b>Kattuglehøi</b> (VV00000378)	267,4		Dovre
<b>Grimsdalsmyrene</b> (VV00000879)	480,7		Dovre
<b>Hovdsjømyrene</b> (VV00002583)	4 359,2		Stor-Elvdal
<b>Hemmeldalen</b> (VV00002440)	250 920,7		Stor-Elvdal, Åmot, Ringsaker, Hamar
<b>Sum</b>		<b>1 723 946,9</b>	

### 1.3 Rammer for saksbehandlingen

I naturmangfoldloven §§ 35 og 36 står det bl.a.:

«Utkast til forvaltningsplan skal legges frem samtidig med vernevedtaket. Der det også er aktuelt med skjøtselsplan, skal den inngå i forvaltningsplanen.»

I vedtektene for nasjonalparkstyret (2020) heter det:

#### «8.1 Forvaltningsplan

*Styret skal utarbeide/revidere forvaltningsplan for verneområdene. Oppstart av planarbeidet bør skje i dialog med Miljødirektoratet. Forvaltningsplaner skal utarbeides innenfor rammene av naturmangfoldloven og verneforskriftene. Forvaltningsplanen skal konkretisere hvordan formålet med vernet skal nås, og skal inneholde en flerårig tiltaksplan og en besøksstrategi. Utkast til forvaltningsplan skal sendes til direktoratet for faglig gjennomgang før høring. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.*

#### 8.2 Skjøtsel og besøksforvaltning

*Som forvaltningsmyndighet skal styret ut fra naturmangfoldloven § 33 og verneformålet i de enkelte verneforskrifter vurdere behov for og nødvendig gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging. Plan for skjøtsel og eventuell tilrettelegging skal, jf. §§ 35 og 36 siste ledd, inngå i en forvaltningsplan godkjent av Miljødirektoratet. Forvaltningstiltak iverksettes på et kunnskapsbasert grunnlag i samsvar med vedtatte forvaltningsplaner/skjøtselsplaner.*

*Styret kan som forvaltningsmyndighet legge til rette for at verneområdenes potensial for verdiskapning utnyttes innenfor rammen av verneforskriftene og naturmangfoldloven. Dette skal skje gjennom konkrete forvaltnings- og skjøtselstiltak, fortrinnsvis i tråd med den delen av forvaltningsplanene som omhandler besøksstrategi. Styret skal ikke opptre som næringsaktør, men bør i denne sammenhengen innlede et samarbeid med lokalt reiseliv/øvrig reiseliv, samt det autoriserte besøkssenter. ...»*

**I veileder M-481 | 2016 Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven** er det tatt inn noen føringer for utarbeiding av forvaltningsplan:

«Klima- og miljødepartementet har gitt utfyllende bestemmelser til saksbehandlingsreglene i eget rundskriv (Rundskriv T2/15 Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven). Rundskrivet gjelder ved opprettelse av nye verneområder. Så langt det passer gjelder rundskrivet også ved endring eller revisjon av eksisterende verneforskrifter, og ved utarbeidelse av forvaltningsplaner.» (Vår understreking)

I rundskriv T2/15 heter det bl.a.:

- *Alle som berøres av forslagene og andre interesserte skal få fremmet sine synspunkter på en tilfredsstillende måte. God gjensidig informasjon vil bidra til å dempe konflikter og øke forståelse for vernet.*
- *Hovedformålet med saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven er å sikre at saksbehandlingen i vernesaker skal være åpen og inkluderende ved at alle berørte parter trekkes inn i saken.*
- *Grunneiere og rettighetshavere vil ha konkrete rettigheter i det området som vurderes for vern, mens den berørte lokalbefolkningen er en videre krets av de som bor i nærheten av området som utredes for vern.*

- *Kommunene er sentrale samarbeidspartnere i verneplanprosesser, og det er viktig å vurdere vern i medhold av naturmangfoldloven i sammenheng med andre planer og aktivitet i kommunene,*

I tråd med Rundskriv T2/15 blir bestemmelser i naturmangfoldloven om saksbehandling lagt til grunn. I naturmangfoldloven §§ 41 til 43 er det fastsatt særskilte regler om saksbehandling ved opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven kap. V. Disse reglene gjelder i tillegg til forvaltningslovens generelle regler, og blir, så langt de passer, gjort gjeldende for arbeidet med forvaltningsplanen:

- Naturmangfoldloven § 41. om saksbehandling:
  - *«Når et arbeid med vern etter dette kapitlet tar til, skal det innenfor rammene av annet til tredje ledd samt §§ 42 og 43 legges til rette for en saksbehandling med best mulig samarbeid med grunneiere, rettighetshavere, berørte næringsinteresser og representanter for lokalbefolkningen, herunder utøvere av samisk kultur og utøvere av samisk næring, kommunen og fylkeskommunen, Sametinget og andre berørte myndigheter. ...»*
- Naturmangfoldloven § 42 om kunngjøring av forslag:
  - *«Vernemyndigheten skal kunngjøre verneforslaget, med de viktigste følger det antas å få, i minst én avis som er alminnelig lest på stedet. ... Grunneiere og rettighetshavere skal så vidt mulig underrettes ved brev og gis en rimelig frist for å komme med merknader før forslag utformes.*
  - *På et tidlig tidspunkt i saksforberedelsen, og i god tid før kunngjøringen, skal det søkes samarbeid med offentlige myndigheter, organisasjoner mv. som har særlig interesse i tiltaket. Utarbeidelse av forskrift skal skje i et samarbeid med berørte sentrale myndigheter.»*
- Naturmangfoldloven § 42 høring:
  - *Forslaget til forskrift skal sendes på høring etter reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 37. Om varsling av grunneiere og rettighetshavere gjelder reglene i forvaltningsloven § 16. Forslaget legges ut til offentlig ettersyn på minst ett lett tilgjengelig sted og kunngjøres i Norsk Lysingsblad og i minst én avis som er alminnelig lest på stedet.*
  - *Høringsforslaget skal beskrive området som forslaget omfatter, herunder verneformål og verneverdier, avgrensing av området og andre verdier enn naturverdier, samt de følgende forslaget antas å få, og gi en frist på minst to måneder for uttalelse.*
  - *Forslaget legges frem til uttalelse for kommunen, fylkeskommunen og berørte statlige fagorganer, og for Sametinget hvis verneforslaget berører samiske interesser.*
- Naturmangfoldloven § 8 pålegger myndighetene å innhente og legge til grunn kunnskap om natur når det treffes beslutninger som berører naturmangfoldet.

### 1.3 Fagsystemer

I arbeidet med forvaltningsplanear brukes tre ulike digitale fagsystemer:

- Forvaltningsplan på nett (FPNV)
  - Her skrives planen, bl.a. om brukerinteresser, og retningslinjene som skal knyttes til verneforskriftene.
  - Kart, bilder og figurer, skjøtelsesplaner og besøksstrategier blir lastet opp som vedlegg.
  - Allmennheten får tilgang til planen via en innsynsløsning på internett.
- Naturbase
  - Inneholder kart og faktaark om de ulike verneområdene.
- NatStat
  - Her registres trusler mot verneverdiene, bevaringsmål og opplegg for overvåking.

Det er en dynamisk kobling mellom «Forvaltningsplan på nett», Naturbase og NatStat. Relevant informasjon som ligger i Naturbase og NatStat blir automatisk lastet inn i forvaltningsplanen.

### 1.4 Hva er en forvaltningsplan

I **Forvaltningsplan på nett for verneområder** (FPNV v.2.0) Brukerveiledning (Miljødirektoratet 10.06.20) står det:

*«En forvaltningsplan er en praktisk veileder som skal bidra til beslutninger og bruk som sikrer vernet. Innenfor rammen av verneforskriften kan planen gi retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging mv., samt mål og tiltak for å ivareta verneverdiene.»*

I **veileder M-481 | 2016 Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven** er det tatt inn noen føringer for utarbeiding av forvaltningsplan:

Organisert ferdsel

- Gjennom forvaltningsplan skal det presiseres hvilke aktiviteter som er tillatt uten videre og hvilke aktiviteter som må ha særskilt tillatelse. Markslitasje og forstyrrelse av dyreliv gjør at særlig større arrangementer bør vurderes nærmere av forvaltningsmyndigheten. Dette må vurderes i forhold til verneformålet i det enkelte verneområdet og type aktivitet. Hvorvidt en organisert tur med f.eks. kajakk, kano eller robåt kan skade naturmiljøet vil være avhengig av både når aktiviteten skjer, i hvilken nasjonalpark eller i hvilket område av en nasjonalparken aktiviteten foregår.

Organisert bruk av hest

- Enkeltpersoners bruk av hest skal være tillatt. Organisert bruk av hest skal normalt være tillatt på veier, samt traseer og områder som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen. Aktuelle traseer og eventuelt områder skal således angis i forvaltningsplan. Organisert bruk av hest utenfor veg og slike angitte traseer skal da være søknadspliktig. Det er særlig hensynet til markslitasje som gjør det nødvendig å legge restriksjoner på denne typen organisert virksomhet.

### Sykling

- Etter friluftsløven er sykling tillatt på veier og stier i utmark og ellers overalt på fjellet. Omfanget av terrengsykling i utmark er økende. Slik aktivitet kan føre til store skader og slitasje i terrenget. I følge forskriftsmalen for nasjonalparker skal sykling derfor kun være tillatt på veier, samt traseer og stier som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

### Kommuneplan

- *Plan- og bygningsloven er et viktig verktøy for å styre utviklingen i randsoner inntil verneområder. Lovens § 11-8 tredje ledd bokstav c gir kommunen mulighet til å fastsette randsonen som hensynssone. I denne sonen kan det gis bestemmelser for å hindre vesentlig forringelse av verneverdiene i verneområdet. Dette forutsetter at bestemmelsene fastsettes samtidig med fastsetting av verneforskrift for nytt område, ved revisjon av forskriften eller samtidig med ny forvaltningsplan eller ved revisjon av denne.*

Det kan ellers gis utdypende retningslinjer til de ulike bestemmelsene i verneforskriftene når det gjelder:

- Landskap, herunder byggetiltak
- Dyreliv
- Planteliv
- Ferdsel, herunder turstier og skiløyper
- Motorferdsel
- Forurensing
- Skjøtsel og tiltak
- Oppsyn.

I forvaltningsplanen skal det tas inn kortfattede beskrivelser av verneområdene om:

- Verneverdier
- Naturstatus
- Brukerinteresser.

#### 1.4.1 Endring av verneforskrifter

I samband med forvaltningsplanarbeidet kan det komme innspill som gjelder endring av verneforskriftene. Miljødirektoratet har myndighet til å foreta endringer av uvesentlig art. Det vil typisk være retting av feil i verneforskriften, som f.eks. at det mangler et gårds- og bruksnummer o.l.

Forskriftsendringer eller vesentlige endringer av vernegrensene, som vil endre forvaltningen av et verneområde vil kreve ny kongelig resolusjon. Ansvaret for disse prosessene ligger til Miljødirektoratet og Statsforvalteren.

Fagsystemene som skal benyttes ved framstilling av forvaltningsplaner har ikke løsninger for å behandle innspill om forskriftsendringer. I den grad det kommer slike innspill, kan man legge disse samlet fram i en egen sak for nasjonalparkstyret. Nasjonalparkstyret kan her komme med en oppmoding til Statsforvalteren og Miljødirektoratet om ta innspillene opp til videre behandling.



## 1.5 Bevaringsmål

På Miljødirektoratets nettsted NatStat er det opplyst:

*«Verneområdene er beskyttet mot skade og ødeleggelse. Likevel endres også vernet natur. Mange endringer er naturlige, mens andre forårsakes, direkte eller indirekte, av menneskelig aktivitet. Det kan f.eks. være fremmede arter som endrer det opprinnelige naturmangfoldet, inngrep som fører til tørrlegging eller gjengroing, eller ny naturbruk som endrer vegetasjon og artssammensetning.*

*I NatStat kan forvaltningsmyndigheten sette konkrete bevaringsmål for ønsket naturtilstand innen et verneområde. Bevaringsmål, f.eks. knyttet til fremmede arter, skal overvåkes. Resultatet av overvåkingen fastslår om naturtilstanden er god, middels eller dårlig, og om bevaringsmålet er nådd. Innsynsløsning til NatStat gir oversikt over antall bevaringsmål, målt tilstand, og hvilke påvirkningsfaktorer (f.eks. fremmede arter) som følges opp av forvaltningsmyndigheten.»*

## 2. Målet med forvaltningsplanarbeidet

Det blir her også vist til kap. 1.3.

Målet med forvaltningsplanarbeidet er å oppdatere gjeldende forvaltningsplan i tråd med:

- ny måte for framstilling og distribusjon av plandokumentene – «Forvaltningsplan på nett» - FPNV (versjon 2.0).
- endret kunnskapsgrunnlag
- endret bruk av verneområdene
- at besøksforvaltning skal være et eget tema i forvaltningsplanene.
- at behovet for informasjon har økt, og skjer på flere plattformer.

Det blir særlig lagt vekt på følgende forhold som viktige i revidering av forvaltningsplanen:

- fastsette bevaringsmål og status for verneverdiene.
- lage entydige og samordnede retningslinjer for organisert ferdsel.
- lage entydige og samordnede retningslinjer for byggesaker i verneområdene.
- ha ny vurdering av godkjente løyper og stier.
- skjøtsel og bruk av seterlandskapet
- ha lik praksis knyttet til tillatelser for motorferdsel i utmark.
- ha lik praksis og gjennomgang av praksis knyttet til ulike typer turmål innenfor verneområdene.

Det er aktuelt å knytte bevaringsmål til

- leveområde for villrein
- urørthet
- økosystem og biologisk mangfold
- naturtyper
- landskap
- kulturminne.

### 3. Aktører

Som det går fram av kap. 1.2 blir det lagt stor vekt på åpenhet og involvering i arbeidet med forvaltningsplanen. Det blir derfor gitt en omtale av ulike aktører i planprosessen.

#### **Miljødirektoratet**

Miljødirektoratet skal gi:

- en faglig godkjenning av utkast til forvaltningsplan før høring
- endelig godkjenning av forvaltningsplanen.

Miljødirektoratet kan ellers bli kontaktet for veiledning i ulike spørsmål knyttet til planprosessen. Miljødirektoratet er eier av portalen «Forvaltningsplan på nett», og vil gi opplæring i bruken av portalen.

#### **Statens naturoppsyn**

Statens naturoppsyn Rondane og Statens naturoppsyn Hemmeldalen har oppsynet med verneområdene, og driver i tillegg med dokumentasjon, skjøtsel, fysisk tilrettelegging og informasjon.

#### **Statsforvalteren i Innlandet**

Statsforvalteren er formell høringspart.

Statsforvalteren kan ellers konsulteres i faglige spørsmål knyttet til planprosessen.

#### **Innlandet fylkeskommune**

Fylkeskommunen er formell høringspart.

Fylkeskommunen er forvaltningsmyndighet etter kulturminnelova, og kan konsulteres om forvaltning av kulturminne i verneområdene.

Fylkeskommunen er planmyndighet for Regional plan for Rondane og Sølknletten.

#### **Kommunene**

Kommunene er formelle høringsparter.

Verneområdene ligger i Innlandet fylke, og i kommunen Dovre, Sel, Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Follidal, Stor-Elvdal, Åmot, Ringsaker og Hamar.

Kommunene er viktige samarbeidsparter og aktører. Kommunene har god lokalkunnskap, er forvaltningsmyndighet, har mål og strategier for samfunnsutviklingen og et eget virkemiddelapparat.

Kommunene er viktige aktører fordi det ofte er en sammenheng mellom det som skjer innenfor og utenfor verneområdene.

#### **Grunneiere og fjellstyrer**

Grunneiere og fjellstyrer er formelle høringsparter. Arealet i verneområdene består av både statsallmenning, bygdeallmenning, sameier og private eiendommer. Grunneiere og fjellstyrer disponerer grunn og forvalter ulike bruksretter. Vernebestemmelser og retningslinjer vil påvirke råderetten over arealene. Grunneiere og fjellstyrer må derfor involveres i planarbeidet.

Statsallmenningene har en tredelt forvaltning:

- Statskog SF er grunneier.
- Fjellstyrerne, forvalter ulike bruksretter (seter, beite, jakt og fiske) etter i fjelloven.
- Allmenningstyrene, forvalter skogen etter lov om skogbruk i statsallmenningene.

Innenfor verneområdene er det åtte statsallmenninger. En oversikt er gitt i tabell 2.

Tabell 2. Oversikt over statsallmenninger i verneområdene, etter fjellstyrene.no og Innlandsgis.

Kommune	Statsallmenning	Fjellstyre	Verneområder
Dovre Dovre	Dovrefjell statsallmenning (87/1), forvaltet av Dovre fjellstyre.	Dovre	Dovre nasjonalpark; Vesle Hjerkin landskapsvernområde; Veslehjerkinntjønnin naturreservat.
	Grimsdalen statsallmenning (86/1), forvaltet av Dovre fjellstyre.	Dovre	Rondane nasjonalpark; Dovre nasjonalpark; Grimsdalen landskapsvernområde; Dørålen landskapsvernområde; Grimsdalsmyrene naturreservat: Mesætermyre naturreservat; Kattuglehøi naturreservat.
Folldal	Folldal statsallmenning (229/1; 230/1), forvaltet av Folldal fjellstyre.	Folldal	Rondane nasjonalpark; Dovre nasjonalpark; Dørålen landskapsvernområde
Sel	Sel og Nordre Koloen statsallmenning (329/1)	Sel	Rondane nasjonalpark; Frydalen landskapsvernområde.
Nord-Fron; Sør-Fron	Vulufjell statsallmenning (220/2; 410/1),	Vulufjell	Rondane nasjonalpark; Frydalen landskapsvernområde.
Stor-Elvdal	Atnedalens statsallmenning (91/1),	Sollia	Rondane nasjonalpark
	Setningen statsallmenning (91/1)	Sollia	Rondane nasjonalpark
Ringebu	Ringebu Østfjell statsallmenning, (194/1),	Ringebu	Rondane nasjonalpark

Innenfor nasjonalparken er det mange private eiendommer. I tabell 3. er det gitt en oversikt over gårds- og bruksnummer for de ulike verneområdene.

Tabell 3. Oversikt over gårds- og bruksnummer for de ulike verneområdene. (gnr./bnr. – etter verneforskriftene)

Kommune	Verneområde	Eiendommer
Dovre	Rondane NP	62/1, 62/2,
	Dovre NP	2/3, 19/1, 28/4, 29/9, 31/1, 31/2, 31/3, 34/1, 35/4, 37/7, 39/1, 85/1, 86/1, 87/1, Einbuggdalen grunneierlag, Dombåsfeltet grunneierlag og Gråsida grunneierlag
	Grimsdalen NP	37/2, 40/2, 42/5, 42/6, 44/1, 45/1, 45/3, 45/4, 47/1, 47/2, 47/12, 48/1, 48/2, 48/3, 48/4, 50/2, 50/3, 50/8, 51/1, 51/3, 52/1, 52/2, 52/5, 54/1, 54/2, 54/10, 55/1,

		55/2, 56/1, 57/1, 57/3, 57/4, 58/1, 58/2, 60/1, 60/2, 60/4, 61/3, 61/461/7, 61/8, 62/1, 63/2, 69/2, 69/3, 73/7, 86/1, 96/1.
Sel	Rondane NP	221/1, 221/7, 221/11, 238/2, 240/1, 242/1, 242/2, 245/1, 245/2, 245/16, 245/34, 245/35, 245/36, 246/2, 254/1, 256/1, 256/2, 257/1, 257/2, 257/3, 260/1, 261/1, 261/2, 261/3, 261/7, 261/8, 261/9, 261/11, 261/12, 261/16, 261/20, 268/1, 269/2, 270/1, 271/1, 272/1, 272/2, 272/9, 273/21, 275/2, 276/3, 279/3,
	Frydalen NP	215/1, 246/1, 246/55, 246/67, 246/68, 246/79, 246/98, 246/100, 251/1
Nord-Fron	Rondane NP	272/1, 273/6, 274/1, 275/1, 276/1, 277/1, 277/4, 278/1, 278/6, 279/1, 279/3, 280/1, 280/3, 281/1, 282/1, 282/2, 283/1, 283/6, 285/14, 286/1, 286/183, 287/1, 290/1, 292/2, 293/1, 293/2, 294/1, 295/3, 296/3, 297/1, 297/5, 307/1, 309/2, 326/11, 327/1, 328/1, 328/10, 329/1, 329/7, 330/1, 330/2, 330/6, 331/15, 333/1, 333/9, 336/1, 337/1, 337/6, 338/5, 339/1, 341/1, 342/4, 343/14, 344/5, 344/6, 345/1, 345/12, 347/1, 350/1, 352/1, 352/4, 353/1, 357/1, 358/6, 362/12, 368/1, 371/3, 373/1, 377/1, 383/3, 385/1, 388/1.
	Frydalen NP	271/1, 272/1, 273/1, 273/5, 273/6, 274/1, 274/9, 275/1, 275/2, 276/1, 277/1, 277/4, 277/15, 278/1, 278/6, 279/1, 279/2, 279/3, 279/11, 280/1, 280/3, 280/6, 281/1, 281/9, 282/1, 282/2, 283/1, 283/2, 283/3, 283/6, 284/1, 284/2, 284/5, 284/8, 284/11, 285/2, 285/14, 286/1, 286/23, 286/29, 286/35, 286/42, 286/183, 287/1, 288/65, 290/1, 292/2, 293/5, 294/1, 295/3, 319/3, 320/1, 320/2, 322/1, 323/1, 324/2, 324/12, 325/1, 326/8, 326/14, 327/1, 327/67, 327/69, 327/74, 328/1, 328/4, 328/10, 328/31, 329/1, 329/7, 330/2, 330/6, 331/15, 332/1, 333/1, 333/9, 333/30, 334/3, 334/33, 336/1, 336/5, 337/1, 337/6, 337/35, 337/55, 337/88, 337/94, 337/120, 341/1, 343/8, 343/9, 343/12, 343/14, 343/22, 344/5, 344/9, 344/16, 344/26, 344/28, 345/1, 345/12, 346/1, 350/1, 351/3, 352/1, 352/4, 352/16, 352/21, 352/22, 352/25, 353/1, 353/7, 353/14, 353/19, 358/6, 362/12, 372/4, 371/3, 377/1, 383/3, 385/1, 388/1, 402/1, 403/1.
	Flakkstjønna NR	272/1, 273/1, 274/9, 276/1, 277/1, 277/15, 280/1, 280/3, 280/6, 281/9, 282/1, 283/2, 287/1, 288/65, 290/1, 292/2, 293/5, 294/1, 295/3,4, 296/3, 297/5, 329/1, 329/7, 329/16, 330/1, 330/2, 330/18, 333/1, 334/1, 327/1, 353/1 og Nyseter Sameige
Sør-Fron	Rondane NP	1/1, 1/2, 14/1, 20/1, 21/1, 22/1, 23/1, 24/1, 25/8, 25/19, 26/1, 27/1, 28/1, 29/1, 29/1, 30/1, 31/1, 32/1, 33/1, 33/1, 34/1, 35/1, 37/1, 38/1, 39/1, 40/1, 40/1, 58/1, 59/1, 61/4, 62/1, 66/3, 66/8, 69/4, 177/1, 177/2, 177/2,

	Frydalen NP	2/1, 14/1, 20/1, 21/1, 22/1, 23/1, 24/1, 25/8, 25/19, 26/1, 27/1, 28/1, 29/1, 29/8, 30/1, 31/1, 32/1, 33/1, 34/1, 35/1, 36/1, 37/1, 38/1, 38/9, 39/1, 40/1, 58/1, 59/1, 61/4, 62/1, 65/2, 66/1, 66/3, 66/8, 69/4.
	Myldingi NR	1/1
Folldal	Rondane NP	169/13, 172/1, 172/2, 172/3, 175/1, 175/3, 175/5.
	Dørålen LVO	171/1, 171/2, 171/3, 171/5, 172/1, 172/2, 172/3
	Myldingi NR	176/1, 176/2, 176/3, 176/8, 176/10, 176/12, 177/2, 177/3
Stor-Elvdal	Rondane NP	37/1, 38/1, 38/2, 72/1, 78/4.
	Hemmaldalen NR	4/1, 4/3, 6/2, 7/1, 7/2, 8/1, 8/32, 8/46, 10/11, 10/15, 10/19 og 10/26
	Hovdsjømyrene NR	Strand sameie, Ophus sameie, 6/1, 6/2, 6/3, 6/12, 6/6, 6/7, 6/8, 6/15, 7/1, 7/2, 7/4 og 7/6
Åmot	Hemmaldalen NR	Nordre Raufjellsameiet, Søndre Raufjellsameiet, 9/30, 10/2, 26/1 og 26/82
Ringsaker	Hemmaldalen NR	527/1 og 818/1
Hamar	Hemmaldalen NR	202/1

### Næringsdrivende

Innenfor verneområdene er det i hovedsak to typer næringsdrivende:

- Landbruk
- Reiseliv.

### Landbruk

Landbruket er av de viktigste brukerinteressene i verneområdene. Ved siden av jakt og fangst er landbruket den bruken med lengst historie i verneområdene. Grunneiere og representanter for næringen må være høringsparter, og konsulteres i planprosessen.

Landbruk utøves i ulike former:

- Almennelig gårdsdrift, med bygninger
- Setring, med bygninger
- Nydyrking
- Skogbruk
- Salg av jakt og fiske
- Gårdsturisme
- Beitebruk, se egne avsnitt nedenfor.

Det vanlige er at landbruk er knyttet til en grunneiendom. Det blir da vist til oversikten i tabell 3, og avsnittene lenger ned om lag og organisasjoner.

### Grunneierlag

I mange tilfeller er enkelteiendommer for små til å kunne å bli tildelt fellingsretter etter viltloven. Salg av jakt og fiske blir derfor ofte organisert i egne grunneierlag. En oversikt over aktuelle grunneierlag er vist i tabell 4.

Tabell 4. Grunneierlag i verneområdene

Kommune	Grunneierlag	Verneområde
Dovre	Fokstugu	Dovre. Grimsdalen.
	Dombåsfeltet	
	Einbuggdalen sameige	
	Gråsida grunneigarlag	
	Svartdal/Skogseter	Rondane. Dørålen.
	Kollettholen og Fallie	
Sel	Sjoa grunneierlag	Rondane. Frydalen.
	Bredebygden grunneierlag	
	Mysusæter grunneierlag	
	Søre Sel greunneierlag	
	Kampen grunneierlag	Rondane
	Høvringen utmarkslag	
Nord-Fron	Sørdorp sameige	Rondane. Frydalen.
	Sørdorp grunneierlag	
	Kvam grunneierlag	
Sør-Fron	Østkjølen grunneierlag	Rondane. Frydalen.
Ringebu	Venabygd grunneierlag	Rondane
Folldal	Øvre Folldal utmarkslag	Dovre
	Midtre Folldal jakt- og fiskelag	Dovre
	Kolletholen jaktsameige	Dovre
	Nord Atndal utmarkslag	Rondane. Dørålen.
	Grimsdalen setersameie	Rondane. Dørålen.
Stor-Elvdal	Stor-Elvdal Grunneierforening	Hemmaldalen
	Kiær-Mykleby	
	Sætresameiet	
Åmot	Nordre Raufjellsameiet	Hemmaldalen
	Søndre Raufjellsameiet	
	Hovdliå viltstellområde	
Ringsaker	Phil AS	Hemmaldalen
	Furnes Almenning	
Hamar	Vang almenning	Hemmaldalen

### Beitebruk

Innenfor verneområdene er beitebruken organisert i 16 ulike beitelag. En oversikt er vist i tabell 5. Beitelagene er høringsparter, og må konsulteres i planprosessen.

Tabell 5. Oversikt over beitelag innenfor verneområdene (NIBIO, Kilden 11.01.21).

<b>Beitelag</b>	<b>Kommune</b>	<b>Verneområde</b>
Bergsgrenda beitelag	Dovre	Rondane NP; Dovre NP; Grimsdalen LVO; Kattuglehøi NR
Grimsdalen beitelag	Dovre	Rondane NP; Dovre NP; Grimsdalen LVO; Grimsdalsmyrene NR; Mesætermyre NR;
Einbuggdalen og Hardbakken beitelag	Dovre	Dovre NP; Vesle Hjerkin LVO
Skogseter beitelag	Dovre	Rondane NP; Grimsdalen LVO
Streite Meseterhø beitelag	Folldal	Rondane NP; Grimsdalen LVO; Veslehjerkinntjønnin NR
Elgvasslien beitelag	Folldal	Rondane NP
Høvringen sankelag	Sel	Rondane NP
Vågå avløserlag – Mysusetter og Kampen	Sel	Rondane NP; Frydalen LVO
Kvam østside beitelag	Nord-Fron	Rondane NP; Frydalen LVO; Flakkstjønnna NR
Sødorp og Kvam hestavlsag	Nord-Fron	Rondane NP; Frydalen LVO
Østkjølen og Vuludalen beitelag	Sør-Fron	Rondane NP; Frydalen LVO
Ramshytta gjeterlag	Ringebu	Rondane NP
Mykleby beitelag	Stor-Elvdal	Hemmeldalen NR
Vestre Åmot beitelag	Åmot	Hemmeldalen NR
Ringsaker beitelag – Øyungen	Ringsaker	Hemmeldalen NR
Ringsaker beitelag – Gammelskolla	Ringsaker	Hemmeldalen NR
Løten og Vang beitelag	Hamar	Hemmeldalen NR

### Reiseliv

Reiselivets organisasjoner og bedrifter er høringsparter, og må konsulteres i planprosessen.

Reiselivsnæringa tilbyr ulike produkt i tilknytning til nasjonalparken, som f.eks.

- Overnatting
- Servering
- Aktivitetar og guidede turer
- Utleie av utstyr m.m.

Gjennom sine tilbud, og ikke minst ved aktiv markedsføring, trekker reiselivet mange besøkende til nasjonalparken. Derfor er det viktig å involvere reiselivet i arbeidet med forvaltningsplanen.

Reiseliv er i hovedsak organisert i fire sammenslutninger:

- Nasjonalparkriket Reiseliv AS (Dovre, Sel)
- Visit Lillehammer (Nord-Fron, Sør-Fron, Ringsaker)
- Rondanevegen (Folldal, Stor-Elvdal).
- Visit Hedmark (Stor-Elvdal, Åmot, Hamar)

En oversikt over aktuelle bedrifter er vist i tabell 6. Det kan også finnes aktører som ikke har adresse i regionen.

Tabell 6. Oversikt over berørte reiselivsbedrifter i og rundt verneområdene.

<b>Kommune</b>	<b>Bedrifter</b>	<b>Berører verneområde</b>
Dovre	Fokstugu	Dovre NP
	Hjelle seter	Dovre NP
	Furuhaugli	Dovre NP
	Dovregubbens hall	Dovre NP
	Hageseter	Dovre NP
	Hjerkinnhus	Dovre NP
	Hjerkinn fjellstue og fjellridning	Dovre NP
	Bergseng seter	Grimsdalen LVO
	Grimsdalshytta (DNT)	Grimsdalen LVO
	Budsjord	Dovre NP
	Dovrefjell adventures	Dovre NP; Grimsdalen LVO
Sel	Høvringen Aktivitetsselskap	Rondane NP
	Laugårdseter fjellstue	Rondane NP
	Høvringen Høgfjellshotell	Rondane NP
	Øigardseter Fjellstue	Rondane NP
	Smuksjøseter Fjellstue	Rondane NP
	Rondane Hauklisetser Fjellhotell	Rondane NP
	Romundgardseter	Rondane NP
	Putten seter	Rondane NP
	Høvringen Fjellstue	Rondane NP
	Formoseter seterhus	Rondane NP
	Dissen seter Hytteutleie	Rondane NP
	Den norske fjellskolen Rondeheim	Rondane NP
	Brekkeseter fjellstue	Rondane NP
	Høvringen Landhandleri og Kafe	Rondane NP
	Peer Gynt hytta	Rondane NP
	Rondane Høyfjellshotell	Rondane NP
	Rondane Fjellstue	Rondane NP
	Rondvassbu (DNT)	Rondane NP
	Bjørnhollia (DNT)	Rondane NP; Myldingi NR
	Rondaneguiden	Rondane NP
	Nordisk Friluftskompani (Espedalen)	Rondane NP
Sne og Vand (Danmark)	Rondane NP	



Nord-Fron	Kvamhytta	Rondane NP; Frydalen NP
	Hotel Rondablikk	Rondane NP; Frydalen NP
	Sulseter Rideleir	Rondane NP; Frydalen NP
	Bjørgebu	Rondane NP; Frydalen NP
Sør-Fron	?	
Ringebu	Barnåla storhytte	Rondane NP
	Trabelia hyttegrend og camping	Rondane NP
	Lundegard	Rondane NP
	Lundegrenda	Rondane NP
	Spidsbergseter Resort Rondane	Rondane NP
	Venabu Fjellhotell og Hytter	Rondane NP
	Lundes handel	Rondane NP
Folldal	Kvistli islandshester	Dovre NP; Grimsdalen LVO; Vesle Hjerkin LVO
	Folldal fjellstue	Rondane NP; Grimsdalen LVO
	Folldal gruver	Rondane NP; Dovre NP; Grimsdalen LVO
	Grimsbu turistsenter	Rondane NP; Grimsdalen LVO
	Kvebergsøya Gard	Rondane NP; Grimsdalen LVO
	Nordre Fallet	Rondane NP; Dovre NP; Grimsdalen LVO
	Fjellsyn camping	Dovre NP; Grimsdalen LVO
	Strømhaug hytteutleie	Dovre NP; Grimsdalen LVO
	Snøhetta Husky	Dovre NP; Grimsdalen LVO
	Berg gård	Rondane NP
	Brendryen camping	Rondane NP
	Øvre Dørålseter Turisthytte	Rondane NP; Dørålen LVO
	Nedre Dørålseter Turisthytte	Rondane NP; Dørålen LVO
Stor-Elvdal	Atnasjø Kafe	Rondane NP
	Rondane Gjestegård	Rondane NP
	Solhaug camping	Rondane NP
Åmot	-	-
Ringsaker	-	-
Hamar	-	-

### Utmarksnæring

#### Rondane nord villreinutvalg

Rondane nord villreinutvalg er en sammenslutning av grunneiere og rettighetshavere for forvaltning av villrein, salg av jaktkort og gjennomføring av villreinjakten.

#### Fjellstyrer og grunneierlag, grunneiere

Aktørene har ulike tilbud av storviltjakt, småviltjakt, fiske og utleie av hytter og buer.

## Vegstyret

Gjelder:

- Grimsdalsvegen
- Veggen til Dørålen
- Veggen til Spranget - Rondvassbu
- Peer-Gynt seterveg
- Veggen til Bjønholia.

## Lag og organisasjoner

Frivillige lag og organisasjoner (også kalt «tredje sektor») organiserer ulike grupper som kan være brukere av nasjonalparken. Disse forvalter brukerne sine interesser, og blir talerør for ulike interesser. Viktige lag og organisasjoner er:

- Forum for natur og friluftsliv – Innlandet
- DNT Oslo og Omegn
- Hedmark og Hamar turistforening
- Oppland JFF
- Hedmark JFF
- Innlandet bondelag
- Oppland bonde- og småbrukerlag
- Hedmark bonde- og småbrukerlag
- Oppland sau og geit
- Hedmark sau og geit
- Glommen og Mjøsen Skog
- Lokale turlag

## Andre aktører

### Villreinnemnda for Rondane Sølnekletten

Villreinnemndene er opprettet i forskrift om hjortevilt § 21 Om villreinnemndene:

*«Villrein i alle villreinområder med areal i to eller flere kommuner skal forvaltes av ei villreinnemnd. Villreinnemnda skal arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av villreinen og dens leveområder i samsvar med naturmangfoldloven og viltloven.*

*Det skal være ni villreinnemnder*

...

*7) Villreinnemnda for Rondane Sølnekletten.»*

### Villreinforum for Rondane Sølnekletten

Samarbeidsorgan for villreinnemnda og villreinutvalgene.

### Sekretariatet for Dovrefjell nasjonalparkstyre

Sekretariatet for Dovrefjell nasjonalparkstyre har ansvaret for tilgrensende verneområder i Dovrefjell og Sunndalsfjella nasjonalpark.

### Norsk Villreinsenter nord

Villreinsenteret har ansvaret for å formidle all relevant kunnskap om villreinen og dens leveområder.

### Statens vegvesen

Statens vegvesen har ansvar for europa- og riksevegnettet. Her ligg også ansvar for avkjøringer og rasteplasser, samt sekretariat for Nasjonale Turistveger.

### Norsk Villreinsenter nord

Stiftelsen Norsk villreinsenter har som hovedformål å fremme bevaring og bærekraftig forvaltning av villreinbestandene og villreinfjellene i Norge. Det har status som «BesøkssenterVillrein»

### Kongevegen over Dovrefjell

Hovedprosjektets mål er å istandsette og tilrettelegge Kongevegen over Dovrefjell slik at vegen sikres og bevares for fremtidige generasjoner.

### Pilegrimsleden

Tilrettelegger for vandring langs den gamle pilegrimsleden mellom Oslo og Trondheim.

### Enkeltpersoner

Det er aktuelt å knytte kontakt med enkeltpersoner med særlig kunnskap om og erfaring med bruken av verneområdene.

## 4. Organisering av planarbeidet

### 4.1 Prosjektledelse

Sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalpark ha prosjektledelsen. Prosjektledelsen skal ansvar for:

- framstilling, oppfølging, framdrift prosjektplan
- økonomistyring
- etablering/aktivitet prosjektorganisasjon
- gjennomføre møter og partsmøter med ulike aktører
- ha kontakt med kommunene
- rapportere til styringsgruppen (nasjonalparkstyret)
- framstille høringsdokumentene (forvaltningsplanene)
- sluttbehandling.

### 4.2 Kompetansebehov

I arbeidet med forvaltningsplanen har sekretariatet behov for å opplæring i bruk av portalen «Forvaltningsplan på nett».

### 4.3 Involvering

I tråd med forvaltningsloven, naturmangfoldloven og god forvaltningsskikk er det viktig å legge opp til bred involvering i planarbeidet, og en åpen planprosess.

Sekretariatet vil bruke Rådgivende utvalg og Administrativt kontaktutvalg som referansegrupper.

Videre vil vi tilrå at det blir opprettet lokale referansegruppe (3 – 5 medlemmer) i hver kommune. Sekretariatet vil gjennomføre møter med disse, både i innspillsfasen og i samband med høringen.

Det vil bli lagt en plan for åpne møter i kommunene, både i innspillsfasen og i samband med høringen.

Videre vil sekretariatet legge opp til egne partsmøter med:

- Statsforvalteren i Innlandet
- Innlandet fylkeskommune

- Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten
- Villreinutvalget for Rondane nord
- Villreinforum for Rondane og Sølknkletten
- Norsk Villreinsenter nord
- DNT Oslo og Omegn
- Forum for natur og friluftsliv – Innlandet
- Destinasjonsselskapene
- Kongevegen/Pilegrimsleden
- Andre aktuelle aktører, f.eks enkelte fjellstyrer, grunneierlag, velforeninger, interesseorganisasjoner eller næringsdrivende.

Nasjonalparkstyret sin hjemmeside vil bli brukt aktivt for å dele informasjon.

Villreinforum vil bli aktivt involvert i planarbeidet for å ivareta villreininteressene. Dette vil være i egne møter, og høvet til å komme med skriftlige innspill.

Det kan etableres en egen faggruppe som ser på behov for tiltak for å ivareta seterlandskapene.

#### 4.4 Prosjektorganisering

Prosjektet vil bli organisert med Rondane-Dovre nasjonalparkstyre som styringsgruppe.

Prosjektledelse vil bli ivaretatt av sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre. SNO Rondane og SNO Hemmeldalen vil være løpende involvert som faglige ressurser i arbeidet.

Administrativt kontaktutvalg og Rådgivende utvalg vil være referansegrupper for planarbeidet. I tillegg til en fast prosjektstruktur vil det bli gjennomført partsmøter med enkeltaktører etter behov.

Prosjektorganiseringen er ellers vist i tabell 7.

Tabell 7. Prosjektorganisering.

Funksjon	Sammensetning – aktør
Styringsgruppe	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Prosjektledelse	Sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
SNO Rondane og SNO Hemmeldalen	Faglig ressurs for prosjektledelsen
Referansegrupper og møter	
• Administrativt kontaktutvalg	Som oppnevnt av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
• Rådgivende utvalg	Som oppnevnt av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
• Referansegrupper i kommunene	3 – 5 personer, oppnevnes av kommunene
• Åpne møter	I den enkelte kommune, alt. felles for flere kommuner
• Partsmøter	Se oversikt over aktører.

## 6. Tidsplan

Tidsplan for prosjektet er vist i tabell 8.

Tabell 8. Tidsplan for arbeidet med revidering av forvaltningsplanen.

Aktivitet	Tider	Merknad
Vedtak om oppstart av planarbeidet	30. november.2020	
Opplæring «Forvaltningsplan på nett»	Uke 4 2021	
Prosjektplan til godkjenning i nasjonalparkstyret	10. februar 2021	
Høring prosjektplan	Februar/mars 2021	
Godkjenning prosjektplan	mars 2021	
Møter med utvalg, partsmøter	2021	
Møter med kommuner	slutten av mai – juni	
(Brukerundersøkelse, gjennomføring)	(juni – oktober 2021)	Mangler finansiering p.t.
Brukerundersøkelse, punching	august – november 2021	
Nasjonalparkstyret – gjennomgang av innspill	desember 2021	
Arbeid med bevaringsmål i NatStat	november 2021 – februar 2022	
Planarbeid – «Forvaltningsplan på nett»	november 2021 – februar 2022	
Møter med utvalg	2022	
Møter med kommuner	2022	
Høring og sluttbehandling	februar - desember 2022	

## 7. Økonomi

I bestillingsdialogen med Miljødirektoratet er det søkt om kr. 500.000,- til planarbeid og gjennomføring av brukerundersøkelsen i 2021. Pr. 01.02.21 har Miljødirektoratet tildelt kr. 200.000,-. Det er derfor ikke midler til å gjennomføre den planlagte brukerundersøkelsen.

Det er videre aktuelt å søke om midler for fullføring av planprosessen i 2022.

Arbeidet med besøksstrategien vil ellers skje innenfor sekretariatets økonomiske rammer for 2021 og 2022.